

PROGRAM HYTTE- OG SETERSØNDAG MED DYREUTSTILLING

DYREUTSTILLING

A Telemarksfe	G Dølahest
B Fjordhest (Fjording)	H Gammelnorsk Spælsau
C Vestlandsk raudkolle	I Geit
D Nordlandshest/Lyngshest	J Gris
E Vestlandsk fjordfe og Sida Trønderfe	K Høner
F Dølafe	

1 KINCKHYTTA

Ta en titt inn i hytta til Hans E. Kinck og lær mer om forfatteren.

2 VY-HYTTA

Opplev den moderne hytta VY, en hyttemodell som er laget etter inspirasjon fra den gamle byggeskikken i Gudbrandsdalen.

Smaksprøver og salg av fersk kumjølke fra Ødhumbla. Mjølke fra bevaringsverdige kuraser.

3 GRÅHØGDBU

Møt Norsk Villreinsenter. Info om villreinen, bålkos, quiz og barneaktiviteter. DNT Lillehammer viser deg hytta.

4 MYKLEBU

Soppstilling og-kontroll med Lillehammer sopp- og nyttevekstforening. Se sopp fra nærområdet og ta en prat om ville vekster.

5 LUNDESETRA

Eventyrstund.

6 ÅSENG

Foredrag om kvinner i seterkulturen – «Budeias rike» med Karoline Daugstad. I låven kl. 13.00.

Lær om bureisingshistorien av Terje Holen fra Oppland Bonde- og småbrukarlag, som også spanderer vafler.

Gratis hesteskyss fra Mjølkerampa.

7 ØYGARDSSETRA

Lær mer om raudost (brunost). Smaksprøver på Gudbrandsdalsost Anno 1863 fra TINE Lom og Skjåk.

Vandring med tema «Fedrift til Kristiania» med den dyktige formidleren Ole Kristian Ødegård. Start kl. 12.30 og 14.00. Ca. 45 min.

Magnus Bakken spiller på bukkehorn i Setergrenda flere ganger i løpet av dagen.

Titt inn i hytter og seterbygninger med åpen dør.

Åpent hus med vert.

Hytte- og setergrenda

Ressursene i fjellet og utmarka har til alle tider utgjort en viktig del av levegrunnlaget til gudbrandsdølene, brukt til jakt og fiske, beite, sanking av fôr og til seterdrift. I dag har det tradisjonelle nyttepregede seterlandskapet endret seg til et mer opplevelsbasert landskap for friluftsliv med mange fritidsboliger.

Setergrenda på Maihaugen åpnet i 1937. Sju setrer fra Gudbrandsdalen viser en utvikling fra det enkle ettroms seterhuset (Lesjabua) til storsetra Valbjørseter fra Vågå, som ligner et lite gardsanlegg og ble brukt til både sommer- og vintersetring. Budeia styrte på setra, og stell og melking av dyrene var av budeias viktigste gjøremål. Melka ble ystet til ost og kinnet til smør som ble lagret til vinteren, eller solgt og ga gode inntekter til garden.

Husdyrene

Norge har sju nasjonale storferaser, tolv saueraser, to geiteraser og fire hesteraser, til sammen 25 nasjonale raser av storfe, sau, geit og hest. På slutten av 1980-tallet var status enten ukjent eller «kritisk truet» for 17 av disse rasene. Flere av dem var bare en hårsbredd fra å forsvinne for alltid. Maihaugen tar vare på gamle husdyrraser av både sau, ku og geit, og er med i et nasjonalt nettverk for bevaringsverdige husdyrraser. I samarbeid med NIBIO vises flere truede husdyrraser fram på hytte- og seter dagen.

Storfe (ku)

Dølafe – den rasen det tradisjonelt har vært mest av i Gudbrandsdalen, deler av Østerdalen og Valdres.
Sidet Trøndersk og Nordlandsfe (STN)
Vestlandsk fjordfe
Vestlandsk raudkoll
Telemarksfe

Rasene har forskjellig utseende og kan enkelt skilles fra hverandre. Disse var alle kombinasjonsraser, og produserte både melk og kjøtt.

Hesten var traktoren i det gamle jordbrukssamfunnet. Tradisjonelt har det vært tre hovedraser av hester i Norge.

Dølahest (Østlandet) – stor og sterk arbeidshest, brukt til skogsdrift og på storgarder på Østlandet.

Rolig og sosial type. Hestene på Maihaugen er av rasen dølahest.

Fjordhest/Fjording (Vestlandet) – god til å ta seg fram på stier og råk. God til kløvkjøring.

Nordlandshest/Lyngshest (fra Nordland og nordover) – liten, arbeidsom og sterk hest, brukt både til gruvedrift og i jordbruket.

Geitene på Maihaugen er av typen norsk melkegeit, som fortsatt er den dominerende rasen i Norge. Geita ble også kalt «fattigmannsku». Geita var utbredt i Gudbrandsdalen og store deler av Norge, spesielt i mellomkrigstida og fram til 1960-tallet. Geita spiser kratt, einer og planter som andre beitedyr holder seg unna.

Sauene på Maihaugen er Gammelnorsk spælsau, som har beholdt flere gamle genetiske trekk enn moderne spælsau. Denne rasa er et fint flokkdyr, og dermed mer motstandsdyktig mot rovdyr. Sauerasa klarer seg fint utendørs, også på vinterstid.

Hyttegrenda ligger i enden av setergrenda og formidler fritidskultur og friluftsliv på 1900-tallet og fram til i dag. Fra 1930-tallet fikk folk i Norge mer fritid, og velstandsutviklingen i etterkrigstida ga flere mulighet til å realisere hyttedrømmen.

Hyttene i grenda representerer ulike sosiale lag og viser hvordan byggeskikk og bruk har endret seg i perioden. Siste tilskudd er DNT-hytta Gråhøgdbu fra Venabygdsfjellet, som måtte flyttes på grunn av villreinen og åpnet på Maihaugen i 2022.

Maihaugen ønsker å rette oppmerksomhet mot hvordan natur- og kulturressursene i fjellområdene forvaltes.

PROGRAM

HYTTE- OG SETERSØNDAG

MED DYREUTSTILLING

22. SEPTEMBER KL. 12.00 – 15.00

EN TEMADAG OM NORSK SETER- OG
HYTTEKULTUR

MAIHAUGEN
^^